

STROMÁČIK

*environmentálny časopis
pre múdre a vnímavé deti*

FEBRUÁR/2026

CENA 3,50 €

WWW.STROMZIVOTA.SK

ZÁŽITKOVOU FORMOU
SPOZNAVAJTE PRÍRODU
A SVET OKOLO NÁS

OBSAH

Príroda, Zdravie a pohyb

- 3 RÉBUS + HRY S FLÁŠAMI

Jazyk a komunikácia

- 4 PRÍBEH Z LESA-NELESA

- 6 RÝMOVAČKY

Metakognícia

- 7 NÁSTENKA VÍZIÍ

- 8 MAPA POKROKU

Charakter

- 9 KOMUNIKÁCIA, KTORÁ PRIJÍMA

- 10 HĽADAČKA

Príroda

- 12 DURIČE A FARBIARE

- 14 ĽADOVCE U NÁS

- 15 ČO JE PRAVDA O PLAZOCH?

- 16 EKOSPRÁVANIE A EKOŽIVOT

- 18 KLÍČKY A VÝHONKY

- 19 ČUČORIEDKA OBYČAJNÁ

Príroda, Spoločnosť

- 20 HOKUSY POKUSY

- 21 NÁJDI 10 ROZDIELOV

Umenie, Svet práce

- 22 TVORIVÝ FEBRUÁR

- 23 DOKRESĽOVAČKA

Stromáček je časopis pre šikovných predškolákov a mladších školákov, pripravený odborníkmi na environmentálnu výchovu a slovenskými ilustrátormi. Vychádza v plnofarebnom formáte A4, v rozsahu 24 strán bez reklamnej inzercie. Tlačný je na kvalitnom ekologickom papieri.

© Použité obrázky a texty sú originálnym autorským dielom slovenských odborníkov a umelcov. Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela, je dovolené len s písomným súhlasom vydavateľa.

Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk; predplatne@slposta.sk.

Časopis Stromáček

Vydáva: Kancelária Stromu života, Jelenia 7, 811 05, Bratislava

Kontakt: 0948 525 885, stromacik@stromzivota.sk

IČO: 00587010

Šéfredaktor: Jozef Kahan

Autori textov: Jozef Kahan, Anna Uhrinová.

Ilustrácie: Nikoleta Šušlová, Tomáš Eniac Cíger, Anna Uhrinová, Tamara Machovičová, Katka Slaninková.

Grafická úprava: Andrea Plulíková

Tlač a distribúcia: Strom života, o.z.

Periodicita vydávania: mesačník

Poradové číslo: 02/2026

Ročník vydávania: 22. ročník;

Registrované na MK SR, EV 5706/18, ISSN 1336-2887

Výhoda pre členov Klubu:

Ak si založíte Klub Stromu života, v cene ročného členského získavate aj elektronickú verziu časopisu (pdf), vrátane online archívu, pričom triednym a školským Klubom zasielame zdarma aj 1 výtlačok poštou. Súčasťou online archívu sú tiež námety na aktivity, rôzne pracovné listy, videá, kvízy a ďalšie inšpirácie. Viac informácií o členstve nájdete na stránke stromzivota.sk.

SPRÁVNE ODPOVEDE

str. 3: ČUČORIEDKA OBYČAJNÁ

str. 6: 1. B, silný smrad; 2. D, zo svojej nory až k nore líšky bývajúcej neďaleko; 3. C, na mladé diviaky; 4. A, zajaca, veveričku, sojku

str. 9: 1. nie, 2. nie, 3. áno, 4. áno, 5. áno, 6. nie, 7. áno, 8. áno, 9. nie, 10. nie, 11. nie, 12. áno

str. 17: G, F, B, A, E, D, C

str. 19: zhora nadol: C, B, E, D, B, A

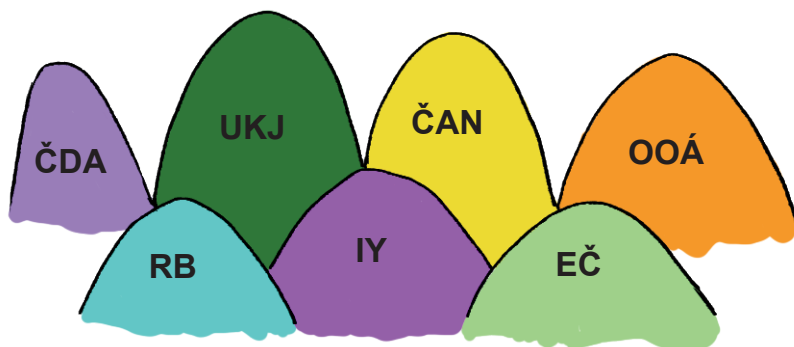
Milí kamaráši,

zima sa už kráti, no ešte stále si ju môžeme užiť a vychutnať. V tomto čísle spoločne objavíme rôzne zaujímavosti zo sveta rastlín i zvierat, budeme sa hrať, bádať aj tvoriť. Tak sa teplo oblečte, vybehnite von, otvorte Stromáčika a inšpirujte sa rôznymi námetmi. Teším sa na spoločné chvíle s vami.

Stromáček

Vyberte z každého kopčeka postupne vždy jedno písmenko tak, aby ste dostali názov februárovej rastliny.

1. _ _ _ _ _

2. _ _ _ _ _

HRY S FĽAŠAMI

Zažeňte februárovú nudu s tromi zábavnými hrami.

HRANICE

Vezmite si von hraciu kocku, kriedu a nalámané konáriky, drierka alebo väčšie semiačka. Vysypte ich na tvrdý povrch a hra sa začína. Prvý hráč hodí kockou a kriedou nakreslí čiaru, ktorá oddelí toľko malých kúskov na zemi, aký je počet bodiek na kocke. Pokračujú ďalší, až kým sa neminie materiál.

TRAJA ZLODEJI

Túto hru pre troch hráčov si ihneď obľúbite. Budete potrebovať 4 plastové fľaše naplnené vodou. Označte si na zemi trojuholník a postavte do neho všetky štyri fľaše. Každý hráč si označí aj svoje stanovište v rovnakej vzdialenosti od trojuholníka. Potom sa každý hráč postaví na svoje stanovište a po odštartovaní sa snaží ukoristiť 3 fľaše a umiestniť ich na svoje stanovište. Pozor, v rukách môžete mať vždy iba jednu fľašu. Uchmatnutie fľaše zo stanovišta súpera je povolené.

SLEPÁ DRÁHA

Relatívne blízko seba rozmiestnite aspoň 10 plastových fľašiek alebo plechoviek. Vezmite si šatku a prekryte si oči, aby ste nič nevideli. Urobte jednu otočku okolo vlastnej osi, nechajte sa nasmerovať k vytýčenej dráhe a potom sa vydajte na cestu. Podarí sa vám nezhrdiť žiadnu fľašu? Počet pokusov máte podľa dohody v skupine.

NOČNÝ SPEVÁK

Prešlo niekoľko týždňov, čo lišiak prichýlil jazveca vo svojej nore. Hoci mal spolubývajúceho, raz večer sa cítil osamelo. „Je načas, aby som spoznal nejakú líščiu slečnu,“ pomyslel si. A veru nelenil a vybehol

zo svojej nory. Na oblohe svietili hviezdčky a lišiak si odhodlane vykračoval s plánom očariť líšku, ktorá bývala neďaleko. Zrazu zavetril silný smrad: „Stádo diviakov! Nemali asi čo žrať a tak opäť prišli do nášho lesa,“ zahundral si. „Ešte šťastie, že nie je jar. Ak by som ich náhodou stretol, diviačka by ma určite začala naháňať ako zmyslov zbavená.“

„Stoj besná líška! Nepribližuj sa,“ ozvalo sa z kríkov. Lišiak poslúchol a čakal, čo sa bude diať. Z kríkov vystúpila namosúrená diviačka, pričom lišiak nelenil: „Tak v prvom rade nie som líška, ale lišiak a v druhom rade besnotu nemám.“ „Dobre, dobre, uznávam. Ak chcem chrániť svoje stádo, musím byť pripravená na najhoršie,“ snažila sa miernejším tónom obhájiť diviačka. „My ale takto v našom lese nežijeme. Snažíme sa navzájom si pomáhať, nie starať sa len o seba,“ oponoval lišiak. „Stromáček by ti objasnil, že vzájomná pomoc je dôvod, pre ktorý sme sa narodili.“

„Ten tvoj kamarát asi nezažil, že by na neho útočili vlci alebo poľovali ľudia,“ argumentovala diviačica. Na to sa lišiak hrdo naježil: „Rieši dôležitejšie problémy. Náš les nám ľudia ničia a on nám buduje nový domov. Nemusel by to robiť, ale on je skrátka taký.“ „Naozaj? Kde ho nájdem?“ „Vráti sa o pár dní. Poslal nám odkaz cez čarovný kameň,“ stihol ešte odpovedať lišiak a potom sa rozbehol ďalej cez les.

Keď dobehol k nore líšky, začal rozmyšľať: „Čo ak už spí? Asi by nebolo vhodné hlučne ju zobudiť. Mohol by som jej zaspievať. Veď som celkom dobrý spevák.“ Keď lišiak spustil svoj koncert, jeho spev sa niesol široko-ďaleko. Dokonca ho začula aj sojka a aj veverička, ktorá vo sne počítala svoje oriešky. Zajac si zapchal uši labkami, aby mohol ďalej spať. Veverička uzavrela svoj vchod do domu sušeným hríbom a pritom len neveriacky krútila hlavou. Vlk, nakoľko mal hudbu rád, sa do nočného spevu rád pridal.

Dvojhlas lišiaka a vlka sa líške veľmi páčil. Nevybehla však z nory hneď, ale ďalej sa tvárila, že spí. Po niekoľkých piesňach sa napokon rozhodla vyjsť z nory von: „To je mi

ale návšteva. Prečo takto v noci vyspevuješ?“ „Chcel som ti dať spevom najavo, že chcem s tebou tráviť viac času. Budem ti so všetkým pomáhať a ochraňovať ťa.“ „Lišiak, lišiak, keby som ťa nepoznala, aj by som ti uverila,“ zasmiala sa líška. „Ale som rada, že si prišiel. Už buď prosím ticho, aby zvieratká v lese mohli spať. Ak chceš, môžeme ísť spolu na nočnú prechádzku.“

Ako sa tak líška s lišiakom prechádzali lesom, opäť zacítili diviací smrad. A neboli jediní, koho diviaky zaujali. V diaľke sa totiž objavil vlk. Dobře vedel, že v stáde sa nachádzajú aj mladé diviačiky, ktoré sa od matky ešte neosamostatnili. Ak by sa mu podarilo stádo rozohnať, ľahko by sa dostal k chutnej večeri. „Mali by sme diviakov varovať. Vlk sa chystá na lov,“ zašepkal lišiak a dodal: „Ale ako?“ Líšku pohotovo napadlo: „Zaspievaj pesničku o vlkovi!“ „Výborný nápad,“ pochopil jej myšlienku lišiak a začal hlasno predvádzať svoje spevácke kvality. Diviaky zbystrili pozornosť, zomkli sa k sebe a začali funieť. Vlkovi bolo jasné, že moment prekvapenia stáda prepásol, a tak sa k lišiakovmu spevu radšej pripojil a pomaly odišiel.

RÝMOVAČKY

Do veršikov z rozprávky **dopíšte** a **dokreslite** správne slová. Ako pomôcku využite obrázky na spodku strany. Pri každej rýmovačke odpovedajte aj na doplnkovú otázku.

1. „Kto sa ukryl do kríkov?

Ó, nie, stádo

2. V noci dokáže ťa viesť

obloha plná jasných

1. Čo prítomnosť diviakov **prezradilo**?

.....

2. **Odkiaľ** a **kam** viedli hviezdy lišiaka?

.....

3. Diviačica má vždy právo

dobré chrániť svoje

4. Pochlapil sa lišiak spevom,

rozliehal sa nočným.....

3. **Na koho** si robil zálusk vlk?

.....

.....

4. **O kom** vieme, že ho lišiak zobudil?

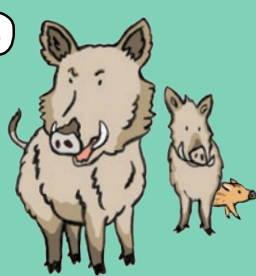
.....

.....

A

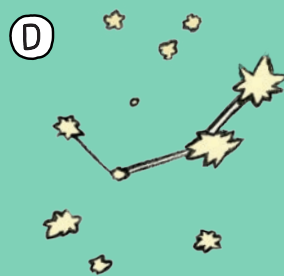
B

C

D

NÁSTENKA VÍZIÍ

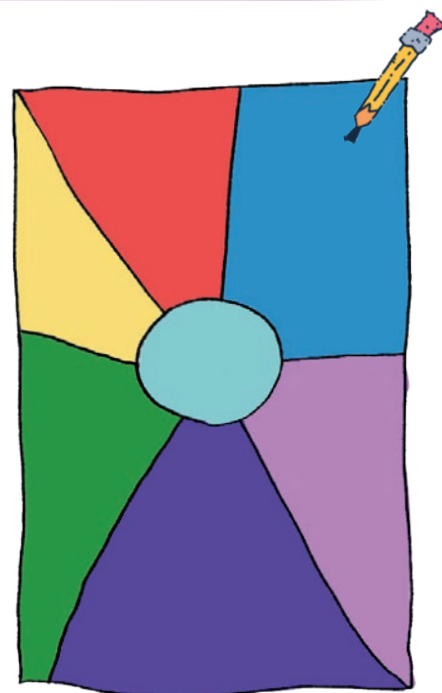

Rok 2026 sa nám rozbehol a možno až tak rýchlo, že sme si ho nestihli naplánovať. To však vôbec nevádi, ešte stále si môžete s nami zostaviť **nástenku vízií**. Nebojte sa, stíhate! Čínsky kalendár sa začína až 17. februára a mal by to byť rok **Ohnivého koňa**. Vysadnite teda naň a precvákajte týmto rokom ku všetkému, čo vás čaká.

Pripravte si veľký výkres a 6 farebných papierov rôznych farieb. Celý poster si rozdeľte na **6 častí** smerom od kruhu v strede, kam si nalepíte svoju fotografiu alebo sa nakreslíte. Farebné papiere rozstrihajte a nalepte na výkres, aby vzniklo 6 farebných oblastí.

1. Čo pre seba urobíte v oblasti **zdravia**?
2. Ako sa ideálne vidíte v škole a **školských povinnostiach**?
3. Čomu sa chcete venovať vo **voľnom čase**?
4. Čo nové sa chcete **naučiť**?
5. Ako by mali vyzeráť vaše **vzťahy**?
6. Kam by ste chceli **vycestovať**?

Pridajte výstrižky z časopisov a dokreslite, skrášlite, vytrblietkujte svoju nástenku vízií, ktorú si umiestnite na viditeľné miesto. Môže vám slúžiť ako motivácia i možnosť reflexie, keď sa uprostred zhonu v roku 2026 zastavíte a zamyslíte, kam cválate.

● OHNIVÝ KŇ

Vyrobte si s nami peknú dekoráciu, ktorá vám pripomenie, že na svete je mnoho kultúr a líšiť sa môže aj obyčajné vnímanie nového roka.

BUDETE POTREBOVAŤ: kruhový farebný papier, tvrdý farebný papier, nožnice, ceruzka, priesvitné farebné papiere, lepidlo, farebné pierka.

NÁVOD: Kruh prehnite na polovicu, vznikne vám tak hojdací podstavec pod koňa. Z tvrdého papiera vystrihnite koňa tak, aby veľkosť zodpovedala podstavcu. Oblepte ho priesvitnými natrhanými papierikmi, ktoré môžu evokovať oheň, dokreslite tvár a prilepte pierka na hrivu a chvost.

MAPA POKROKU

Ako zachytiť cestu vášho pokroku? Vďaka tomuto nápadu budete prehľadne vidieť, čo sa učíte, čo ste už dosiahli a ovládáte. Zároveň budete mať i prehľad o tom, čo vás v učení ešte čaká a v akom poradí dané témy prebádate. Namiesto vzájomného porovnávania medzi sebou, sa môžete sústrediť na to, kde sa v procese učenia nachádzate a nakoľko dokážete svoje znalosti prakticky použiť v každodennom živote.

Výhody

- Vidíte, ako rastiete (doslova!). Mapa učenia často môže vyzeráť ako veľká hora, na ktorú leziete. Keď sa naučíte niečo nové, posuniete si svoju vlajočku o kúsok vyššie. Prípadne môže vyzeráť ako strom či kvet, ktorý rozkvitá každou vedomosťou, čo získate.
- S nikým nesúťažíte, pretože každý z nás je iný a šikovnejší v niečom inom.
- Ste pánmi svojej cesty. Sami si pri sebahodnotení môžete povedať, ako vám učenie išlo. Do mapy si tiež môžete zapísať, kde ste potrebovali pomoc alebo kedy vám učenie išlo ľahko. Spolu s rodičmi či učiteľmi sa môžete tešiť z každého kroku vpred.
- Tak čo, ste pripravení obuť si túlavé topánky a začať svoju cestu po mape pokroku? Vaša dobrodružná cesta sa práve začína!

Ako na to?

- Nakreslite si na výkres obrázok. Môže to byť čokoľvek. Napríklad môžete nakresliť seba, ako kráčate po ceste. Alebo niečo, čo sa vyučovaného predmetu týka. Nevadí však, ak to bude aj niečo, čo máte skrátku radi.
- Následne sa v kolektíve porozprávajte, čo vás najbližší mesiac, štvrťrok alebo polrok čaká. Aké témy budete preberať a čo je vašim cieľom?
- Podľa počtu tém do obrázka dokreslite míľniky (napríklad kruhy) a označte si ich.
- K označeniu vytvorte legendu, ktorá bude vysvetľovať, akú vedomosť alebo zručnosť daný míľnik predstavuje.
- Následne sa už len po mape posúvajte ďalej, podľa toho, aké pokroky dosahujete.

CIEĽ: VEDIEŤ POUŽÍVAŤ PRIRODZENÉ ČÍSLA DO 20.

Míľniky:

- 1 = dokážem napísať a prečítať číslo od 1 do 20 a 0
- 2 = dokážem doplniť chýbajúce číslo do číselného radu
- 3 = viem vymenovať niekoľko väčších čísiel ako dané číslo
- 4 = viem porovnať 2 čísla a určiť, ktoré je väčšie
- 5 = dokážem sčítať alebo odčítať dve čísla
- 6 = dokážem vyriešiť jednoduché slovné úlohy na sčítanie a odčítanie

KOMUNIKÁCIA, KTORÁ PRIJÍMA

Komunikácia zohráva v živote veľmi dôležitú úlohu už od útleho veku. Vďaka nej sa učíme, ako vyjadriť svoje **pocity, potreby a názory**. Jedným z cieľov efektívnej komunikácie je naučiť sa komunikovať tak, aby sme **rešpektovali** seba aj ostatných. Často sa totiž ocitáme v situáciách, keď nám niečo prekáža, no nevieme to pomenovať inak ako plačom, krikom alebo tichým ústupom. Dôležité je, že si postupne začnete uvedomovať, že váš hlas má hodnotu a že povedať svoj názor je v poriadku.

Asertivita znamená schopnosť povedať, čo cítime a potrebujeme, slušne, jasne a bez ubližovania druhým. **Pripravili sme jednoduché vety, ktoré vám pomôžu si ju precvičiť.**

Skúste sa zamyslieť a porozprávajte sa o tom, v akých situáciách by ste ich vedeli použiť.

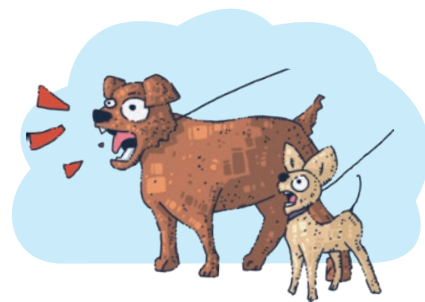
☐ Nepáči sa mi to, prosím, prestaň.	☐ Prosím, hovorme na seba pekne.	☐ Nesúhlasím, chcem to inak.
☐ Chcem sa hrať aj ja.	☐ Teraz sa chcem hrať s niekým iným.	☐ Prosím, počúvaj ma.
☐ To je moje, prosím, vráť mi to.	☐ Potrebujem pomoc.	☐ Takto sa necítim dobre.
☐ Je mi to nepríjemné.		

Asertívna komunikácia zároveň podporuje empatiu a lepšie vzťahy vo vašich komunitách, či už v triede alebo v rodine. Keď sa naučíte hovoriť **slušne a odvážne**, zníži sa i počet konfliktov a trieda sa stane bezpečnejším miestom pre všetkých. Každý dostane možnosť byť vypočutý a cítiť sa prijatý, bez ohľadu na svoju povahu či schopnosti.

Tréning asertivity je malý krok, ktorý má veľký význam. Pomáha deťom i dospelým rásť nielen po vedomostnej, ale aj po sociálnej a emocionálnej stránke – a to je základ zdravého a prostredia, kde sa každý cíti prijatý.

JE TENTO SPÔSOB KOMUNIKÁCIE EFEKTÍVNY?

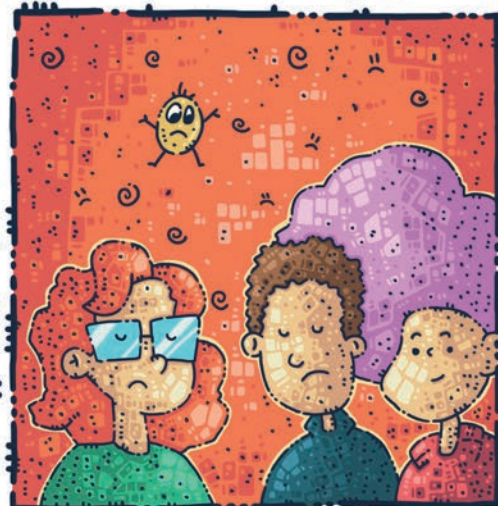
Otestujte sa, ponechajte efektívne návyky a neefektívne zmeňte.

	ÁNO	NIE		ÁNO	NIE		
1.	☐	☐	POVEDAŤ DRUHÉMU ČLOVEKU TO, ČO SI MYSLÍTE, ŽE CHCE POČUŤ.	7.	☐	☐	POČÚVAŤ DRUHÉHO ČLOVEKA.
2.	☐	☐	PRERUŠOVAŤ DRUHÉHO ČLOVEKA, AK VÁM NIEČO NAPADNE.	8.	☐	☐	BYŤ PEVNÝ/Á V DODRŽANÍ SLOVA, ALE TAKTNÝ/Á.
3.	☐	☐	DAŤ SI ČAS NA UPOKOJENIE, AK STE NAHNEVANÍ, EŠTE PRED ROZHOVOROM.	9.	☐	☐	IGNOROVAŤ NIEKOHO.
4.	☐	☐	HOVORIŤ JASNE A PRIAMO.	10.	☐	☐	MRAČIŤ SA, ŠKAREDO SA POZERAŤ A MAŤ PREKRÍŽENÉ RUKY.
5.	☐	☐	PREMÝŠĽAŤ PREDTÝM, NEŽ NIEČO POVIETE.	11.	☐	☐	ROZPTYLOVAŤ SA A NESÚSTREDIŤ SA NA DÔLEŽITÝ ROZHOVOR.
6.	☐	☐	ZVÝŠIŤ HLAS, AK NEDOSAHUJETE, ČO CHCETE.	12.	☐	☐	POVEDAŤ KAMARÁTOVI SVOJ NÁZOR, A NECHAŤ HO DOPOVEDAŤ AJ TEN SVOJ.

MILABACKA

26 ENI 26

DURIČE A FARBIARI

NIE SME URČENÍ LEN NA STRÁŽENIE ALEBO HRANIE. NAŠA SKUPINA PLEMIEN MÁ VEĽMI DÔLEŽITÚ ÚLOHU. POMÁHAME TOTIŽ POĽOVNÍKOM V LESE. VYŠŤACHILI NÁS, ABY SME DOKÁZALI HĽADAŤ ZVER, SLEDOVAŤ JEJ STOPY A NIEKEDY AJ ZACHRAŇOVAŤ ZRANENÉ ZVIERATÁ.

MÁME VÝNIMOČNE CITLIVÝ ČUCH, UMOŽŇUJE NÁM ROZODNAŤ ČERSTVÉ STOPY SRNKY, DIVIAKA ALEBO JELEŇA AJ PO MNOHÝCH HODINÁCH. DOKÁŽEME BEŽAŤ DLHO A VYTRVALO A PRESNE VIEME, KAM SA ZVER POHLA. AK TREBA, BEZ VÁHANIA HLASNO ZAŠTEKÁME AKO SIGNÁL PRE POĽOVNÍKOV.

DURIČI ZVYČAJNE NAHÁŇAJÚ ZVER - POHYBUJÚ SA VPRED, VYHĽADÁVAJÚ JU A ŽENÚ JU SMEROM K POĽOVNÍKOVI. FARBIARI ZASE HĽADAJÚ PORANENÉ ZVIERATÁ PODĽA KVAPIEK KRVI.

SME ODVÁŽNI, TRPEZLIVÍ A MÁME VEĽKÉ SRDCE. POĽOVNÍK JE NÁŠ PARTNER. POZORNE HO POČÚVAME, ROZUMIEME JEHO GESTÁM A VIEME, KEDY SA MÁME OZVAŤ A KEDY BYŤ TICHO.

Bigl

Slovenský kopov

SLOVENSKÝ KOPOV = IDE O NAŠE SLOVENSKÉ PLEMENO. MÁ ČIERNE SFARBENIE, S PÁLENÝMI ZNAKMI. JE MRŠTNÝ, ODVÁŽNY DURIČ S VYNIKAJÚCIM ČUCHOM. V REVÍRI JE VYUŽÍVANÝ NAJMÄ PRI LOVE DIVIAKA. POVAHOU A SFARBENÍM (NO S MENŠÍMI ODCHÝLKAMI) JE MU PODOBNÝ **TATRANSKÝ DURIČ** - NAŠE ĎALŠIE NÁRODNÉ PLEMENO, VYŠLACHTENÉ PRÁVE Z KOPOVA.

BÍGL = SEBAVEDOMÝ DURIČ S PRIATEĽSKOU POVAHOU. VYŠLACHTENÝ BOL NA LOV VO SVORKÁCH PREVAŽNE NA ZAJACE A LÍŠKY.

BASET = KRÁTKONOHÉ POĽOVNÉ PLEMENO Z FRANCÚZSKA, VYŠLACHTENÉ Z TRPASLIČEJ MUTÁCIE ANGLICKÉHO FARBIARA. HOCI MÁ SMUTNÝ VÝRAZ, JE TO VESELÝ A DOBRÝ PES. PATRÍ MEDZI NAJUŽITOČNEJŠIE POĽOVNÉ PSY, NASADZOVANÉ NA LOV VO SVORKE.

DALMATÍNSKY PES = PRIATEĽSKÉ PLEMENO ZNÁME SVOJIMI ČIERNYMI ALEBO HNEDÝMI BODKAMI NA BIELEJ SRSTI. VYŠLACHTENÝ BOL AKO FARBIAR A DURIČ, NO VĎAKA VÝBORNÉMU VZŤAHU KU KOŇOM SA NA DLHÚ DOBU STAL „KOČIAROVÝM PSOM“ - SPREVÁDZAL KOČIARE, DOSTAVNÍKY, ČI KONSKÉ POHONY. V DNEŠNEJ DOBE JE VIAC VYUŽÍVANÝ AKO SPOLOČENSKÉ PLEMENO.

Baset

Dalmatínsky pes

ĽADOVCE U NÁS

Vedeli ste, že aj na Slovensku sa v minulosti nachádzali ľadovce?

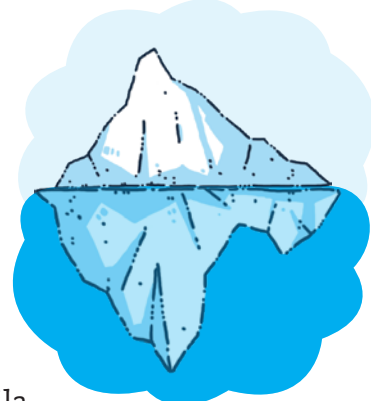
Vznikli počas doby ľadovej, keď bolo v pohoriach dlhodobo chladno a sneh sa počas roka nestihol roztopiť. Postupne sa premieňal na ľad a vytvoril sa **ľadovec**. Ľadovce sa pomaly pohybovali dolinami a svojou váhou menili povrch krajiny.

Najväčšie ľadovce sa nachádzali vo **Vysokých Tatrách** a v **Nízkych Tatrách**. Aj keď neboli také rozsiahle ako v Alpách, dokázali vyhlbiť doliny, obrusovať skaly a vytvoriť typické tvary horského reliéfu. Mnohé z týchto tvarov môžeme v Tatrách pozorovať dodnes.

Po skončení poslednej doby ľadovej sa podnebie postupne oteplilo a ľadovce na území Slovenska sa roztopili. Ich činnosť však zanechala výrazné stopy, najmä v podobe horských jazier – **plies**.

Plesá vznikli v miestach, kde ľadovec vyhlbil do skaly priehlbínu. Po jeho roztopení sa táto priehlbina zaplnila vodou. Preto sú plesá často **hlboké**, majú **studenú vodu** a **čistú hladinu**. Vo Vysokých Tatrách sa nachádza viac ako dvesto plies, medzi ktoré patria napríklad Štrbské pleso, Popradské pleso, Zelené pleso či Veľké Hincovo pleso, ktoré je najhlbšie na Slovensku.

Pôvodne v plesách nežili ryby, pretože podmienky boli pre ne nevhodné. Ryby sa do nich dostali až neskôr zásluhou človeka. Plesá sú veľmi citlivé na znečistenie a sú domovom vzácných rastlín a živočíchov. Keďže vznikali tisíce rokov a ľahko sa poškodia, **sú prísne chránené a platia tu prísne pravidlá ochrany prírody**.

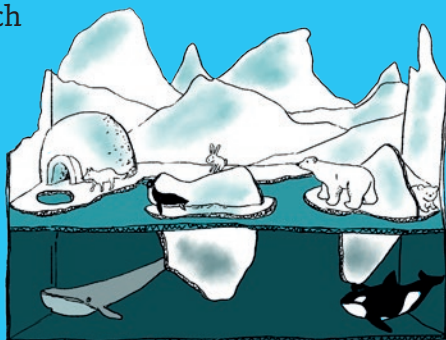

AKO SA ŽIJE NA ĽADE

Vytvorte si model ľadového sveta spolu s nami.

BUDETE POTREBOVAŤ: bielu a modrú akrylovú farbu alebo temperu, štetec, nádobu na vodu, kartónovú krabicu, nožnice, tavnú pištoľ, farebné papiere, zvieratká a postavičky z polárnych oblastí.

NÁVOD: Najprv z krabice odstráňte prednú stenu a nalepte ju zozadu ako druhé poschodie. Potom vytvorte modré a biele plochy - buď ich pomalujte alebo polepte farebnými papiermi. Dokonca môžete obe techniky skombinovať. Zo zvyškov kartónu vytvorte ľadové kryhy, vrchnú časť krabice narežte podľa ich rozmerov a zapichnete ich do modrej vodnej vrstvy tak, aby zasahovali aj dolu. Dozdobte podľa seba a pridajte figúrky na ich miesta.

ĽADOVÝ SVIETNIK

Vytvorte si jednoduchú, ale neuveriteľnú ľadovú krásu.

BUDETE POTREBOVAŤ: balónik, vodu, mrazničku, sviečku.

NÁVOD: Balónik naplňte vodou a vrch uzavrite uzlom tak, aby ostalo trochu vzduchu hore. Potom balón vložte do mrazničky a pravidelne ho otáčajte, kým voda zamrzne do tvaru gule s prázdny m stredom. Ak by ste diery v strede potrebovali zväčšiť, po odbalení balóna na ľad pustíte v tomto mieste teplejšiu až vlažnú vodu. Vložte sviečku a ľadové divadlo ohňa a vody sa môže začať.

ČO JE PRAVDA O PLAZOCH?

Poznáte slovenské plazy? Možno ste ich už videli v lese, na kameni alebo pri vode.

Označte svoj predpoklad, či je uvedený výrok pravdivý „P“ alebo nie „N“.

Potom si prečítajte správne riešenie, o ktorom môžete ďalej spoločne diskutovať. Napokon si vyznačte tú informáciu, ktorá vás o plazoch najviac prekvapila.

	NA SLOVENSKU ŽIJE 10 DRUHOV PLAZOV.	P / N	Nie je to pravda. Žije u nás 12 druhov plazov. Stretnúť ich môžeme v nižších nadmorských výškach a v rôznych typoch prostredia.
	VŠETKY SLOVENSKÉ PLAZY SÚ CHRÁNENÉ ZÁKONOM.	P / N	Áno, je to pravda. Zákonom chránené sú všetky druhy s výnimkou nepodrodných exotických druhov.
	SLOVENSKÉ HADY SÚ VŠETKY JEDOVATÉ.	P / N	Nie je to pravda. Jediným jedovatým hadom u nás je vretenica severná.
	UŽOVKA OBOJKOVÁ DOKÁŽE VÝBORNE PLÁVAŤ.	P / N	Áno, je to pravda. Dokonca život pri vode prežije. Dokáže sa aj potápať a pod hladinou vie vydržať aj pol hodinu.
	KORYTNAČKA MOČIARNA JE JEDINÝ PÔVODNÝ DRUH KORYTNAČKY NA SLOVENSKU.	P / N	Áno, je to pravda. Jej druh dnes ohrozuje aj nezodpovedné vypúšťanie nepodrodných druhov sladkovodných korytnačiek na lokality výskytu.
	SLEPÚCH LÁMAVÝ VYZERÁ AKO HAD, ALE JE TO JAŠTERICA BEZ NÔH.	P / N	Áno, je to pravda. Nemať nohy, dokáže v nebezpečenstve prísť o chvost, ktorý dorastie a má pohyblivé viečka. To ju odlišuje od hadov.
	PRVENSTVO VO VEĽKOSTI MEDZI NAŠIMI JAŠTERICAMI MÁ JAŠTERICA ZELENÁ. MERAŤ MÔŽE AŽ 1 METER.	P / N	Nie je to celkom pravda. Je to naša najväčšia jašterica, no dosahuje dĺžku 40cm.
	V ZIME PLAZY MIGRUJÚ DO TEPLEJŠÍCH KRAJÍN.	P / N	Nie je to pravda. Hibernujú – ukryvajú sa v norách, pod koreňmi či kameňmi.
	PLAZY SÚ TEPLOKRVNÉ, PRETO SA ČASTO VYHRIEVAJÚ NA SLNKU.	P / N	Nie je to pravda. Sú to studenokrvné stauvoce, ktorých telesná teplota závisí od okolitého prostredia. Ich metabolismmus sa prispôbuje teplote, preto sa často vyhrievajú na slnku.
	UŽOVKA STROMOVÁ JE NAJDLHŠÍM HADOM EURÓPY.	P / N	Áno, je to pravda. Môže dorásť až do dĺžky okolo 2 metrov, je neškodná a nejeďovatá a napriek svojej veľkosti je veľmi plachá.

EKOSPRÁVANIE A EKOŽIVOT

V dnešnom svete sme denne vystavení rôznym chemikáliám, plastom a zbytočnému odpadu. Dobrou správou je, že aj malé zmeny v každodenných návykoch môžu výrazne prispieť k zdravšiemu životu pre nás aj pre planétu.

Postupne si predstavíme niekoľko praktických príkladov, najskôr však vylúštite prešmyčky. Vzniknú vám tak slová, ktoré budete dopĺňať do textu. Ako nápovedu máte k dispozícii obrázky.

A SVEOTENIEL -

B TÉRBAIE -

C YLIENPK -

D VYAŠŤ -

E LIEMOK -

F BVALAN -

G COVIEO -

JEDLO

Jedným z najjednoduchších krokov je používanie opakovane **použiteľných tašiek** pri nákupoch. Uprednostňujeme lokálne produkty alebo si, ak je to možné, pestujeme vlastnú **zeleninu** a . Veľkým prínosom je aj príprava jedál z čerstvých surovín doma, čím sa vyhneme konzervantom a zbytočným prísadám v polotovarochoch.

OBLEČENIE

Pri výbere oblečenia sa oplatí siahnuť po **prírodných** a **cruelty-free** materiáloch, ako je napríklad 100 % . Tieto materiály sú šetrnejšie k pokožke aj k životnému prostrediu a neobsahujú mikroplasty, ktoré sa uvoľňujú zo syntetických tkanín.

ELEKTRONIKA A TECHNOLOGIE

Aj technológie môžu byť ekologickejšie. Používajme nabíjateľné , LED a ak je to možné, **solárne napájané zariadenia**. Tieto riešenia šetria energiu aj peniaze.

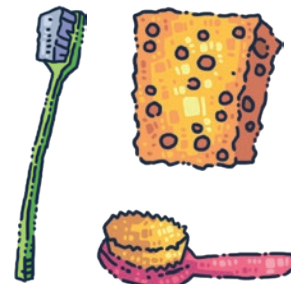

NÁPOJE

Vyhýbajme sa jednorazovým plastom. v znovu použiteľných fľašiach, filtrovaná voda v vlastnej fľaši či čerstvo vytlačené domáce sú skvelou alternatívou. **Obmedzte** používanie slamiek, jednorazových pohárov, miešadiel a balenej vody. Aj pri **káve** a **vode** sa dá myslieť ekologicky.

OSOBNÁ STAROSTLIVOSŤ

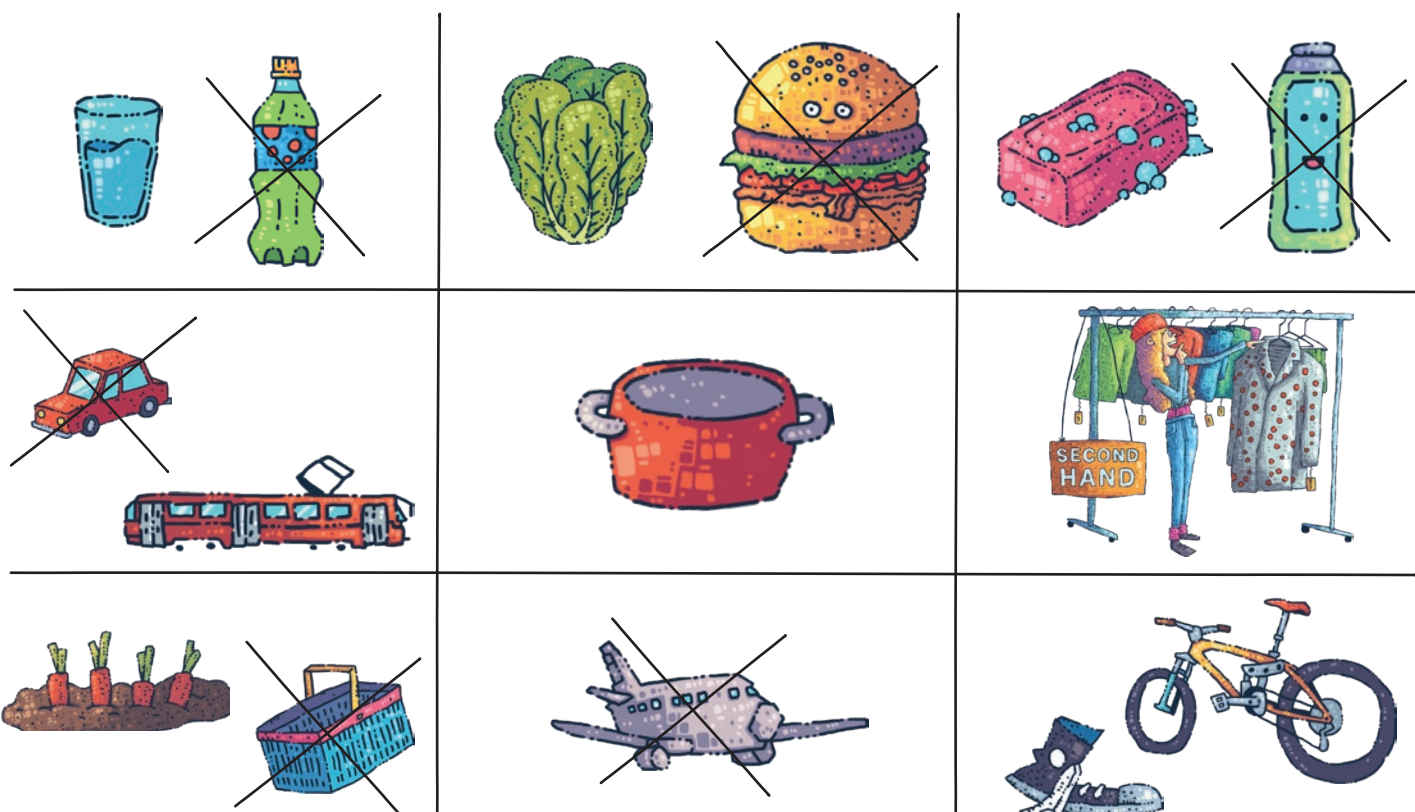
Pri kozmetike je dôležité čítať zloženie výrobkov a **vyhýbať sa nadmernému množstvu chemikálií**. Zaujímavou možnosťou je **výroba vlastnej prírodnej kozmetiky**. Pre bábätká sú vhodné opakovane použiteľné, pokožke šetrné , ktoré znižujú množstvo odpadu aj kontakt s dráždivými látkami.

Ekoživot neznamená dokonalosť, ale **vedomé rozhodnutia**. Každý malý krok sa počíta, pričom navzájom sa môžeme inšpirovať, ako žiť viac udržateľne.

● BINGO UDRŽATELNOSTI

Do mriežky 3x3 napíšte alebo jednoducho nakreslite, ako sa snažíte doma či v škole správať udržateľne k svojej planéte. Potom si vezmite do ruky pero alebo ceruzku a prejdite sa po miestnosti, kde si s každým, s kým sa stretnete ukážete svoje tabuľky a vyčiarknete spoločné alebo veľmi podobné políčko. Vyhráva ten, komu sa podarí vyčiarknuť v tabuľke všetko.

KLÍČKY A VÝHONKY

Vyskúšajte to aj vy! Istotne ste už skúšali klíčiť na vate nejaké semiačka, napríklad fazuľu. Teraz sme pre vás pripravili niečo nemenej zaujímavé. Navyše chutné a zdravé.

Možno sa na rôzne klíčky a výhonky pozeráte s nedôverou, pretože ich považujete za súčasť jedálničky vegetariánov. Verte však, že na konci zimy vás nič nenabije energiou a vitamínmi tak ako naklíčené strukoviny alebo napríklad výhonky reďkovky. Vďaka týmto drobným rastlinkám dostanete na tanier niečo čerstvé, zelené, chrumkavé a chutné. Navyše k vám táto dobrota necestovala cez polovicu zemegule. Jedinou nevýhodou klíčkov je, že ich musíte nechať naklíčiť niekoľko dní vopred. Chce to teda dávku trpezlivosti.

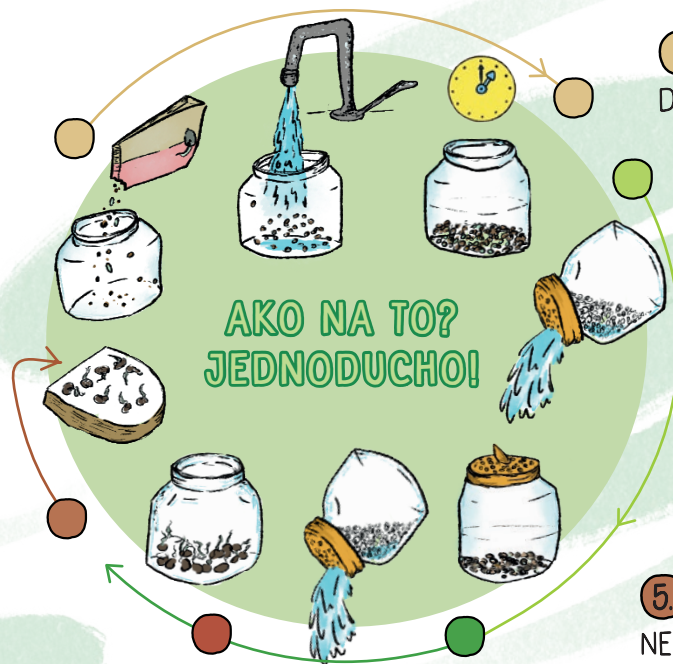
Vaša klíčiaca nádoba, kde budete klíčky uchovávať po rannom večernom opláchnutí je vlastne továrňou na energiu. Ak túto skrytú silu dokážete využiť, získate cenný zdroj vitamínov, minerálov, bielkovín a antioxidantov.

Klíčky jednoducho obsahujú všetko, čo rastlina a aj ľudský organizmus potrebuje k životu. Majú detoxikačné účinky, obsahujú veľa enzýmov, ktoré uľahčujú trávenie, a na rozdiel od suchých strukovín nenadúvajú.

Okrem **žeruchy** môžete skúsiť aj **reďkovkové** alebo **horčičné** semienka. Klíčia a rastú rýchlo a ľahko a ich jemne pikantná chuť vynikne aj na chlebe s maslom alebo v nátierkach.

Ak chcete ochutnať niečo, čo ešte nikto vo vašom okolí neskúsil, nechajte si naklíčiť semienka **feniklu**. Rozložte ich v jednej vrstve na dierkovaný podnos a správjajte sa k nim skôr ako k strukovinám než k drobným semenkam. Najlepšie sú na tretí deň, ešte skôr, než vytvoria lístky.

Čo sa týka klíčkov, siahnite po osvedčených zásobách zo špajze – **šošovici, cíceri, fazuli, mungu, adzuki** alebo **hrachu**.

Recept na šalát nájdete na stránke www.stromzivota.sk. **Prajeme vám dobrú chuť!**

ČUČORIEDKA OBYČAJNÁ

Brusnica čučoriedková, nárečovo borievka či latinsky *Vaccinium myrtillus* je známa lesná rastlina s chutnými tmavomodrými plodmi. Patrí k našim najznámejším a najcennejším liečivým rastlinám.

Využíva sa nielen v kuchyni pri varení či pečení, ale aj v ľudovom a modernom liečiteľstve.

Ide o nízky opadavý **krík**, vysoký približne 20–40 cm so silne rozkonáreným **stonkami**. Má drobné zelené **listky** a na jar kvitne ružovkastými až zelenkastými zvončekovitými **kvetmi**. **Plody** sú guľaté, tmavomodré až čierne a výrazne farbia do fialova.

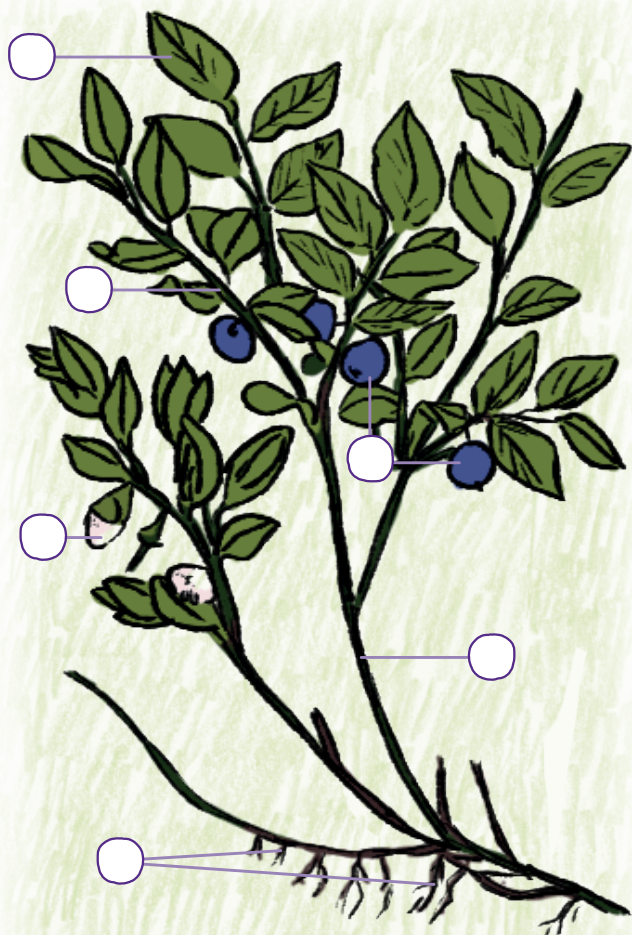
Rastie najmä v ihličnatých a zmiešaných lesoch na kyslých a vlhkých pôdach v horskom a podhorskom výškovom pásme.

Čučoriedky obsahujú množstvo zdraviu prospešných látok: vitamíny C, A, E, vitamíny skupiny B, minerálne látky: draslík, vápnik, železo, mangán, antioxidanty, ktoré chránia bunky pred poškodením. Rovnako aj vlákninu, ktorá podporuje trávenie a triesloviny so silným sťahujúcim a protizápalovým účinkom.

Môžu podporiť funkciu zraku, posilniť cievy a srdce, pomôcť pri hnačkách, zlepšiť trávenie a črevnú činnosť. Okrem toho majú tieto drobné plody protizápalové a antibakteriálne účinky, pomáhajú pri cukrovke a podporujú imunitný systém.

Zbierajú sa zrelé plody v lete v júli a auguste. Plody sa odporúča zbierať ručne, nie kovovými hrabličkami, ktoré poškodzujú rastlinu. No a nezabudnite, že na niektorých chránených územiach je zber obmedzený alebo zakázaný. Čučoriedky sú nielen potravou pre ľudí, ale aj pre lesné zvieratá. Zároveň patria medzi indikátory zdravého lesa, pretože rastú len v čistom prostredí.

Zbierajú sa aj jej listy, ktoré sa pridávajú do čajových zmesí. Čaj sa používa pri zápaloch tráviacich ciest, hnačke, močového mechúra a pôsobí aj na zápal hrtana.

Správne priradte jednotlivé časti rastliny.

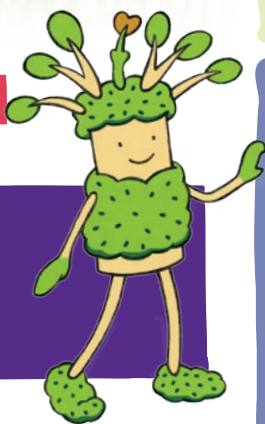
A KOREŇ

B STONKA

C LIST

D KVET

E PLOD

Vedeli ste, že počas druhej svetovej vojny dostávali piloti čučoriedkový džem na zlepšenie nočného videnia?

TIP:

Po prečítaní zaujímavostí o čučoriedke si na stránke Stromu života vyplňte kvíz.

HOKUSY POKUSY

Zima ešte nepovedala posledné slovo, no svet pokusov nemá sezónu. Februárové hokusy a pokusy prinášajú hru, objavy a malé vedecké zázraky bez ohľadu na počasie.

HMLA NA POČKANIE

Vytvorte si vlastnú a domácu.

BUDETE POTREBOVAŤ:

zavárací pohár, ľadové kocky, teplú vodu, špajľu, zápalky, dospelého na pomoc.

POSTUP: Do prázdneho pohára na spodok nalejte trochu teplej vody. Potom zapáľte špajľu spolu s dospelým, po chvíli sfúknite a ešte dymiacu ju vložte do pohára s vodou, aby sa vytvorili kondenzačné jadrá. Následne vrch prikryte vrchnákom, na ktorý naukladáte ľadové kocky. Po chvíli pozorujte rosenie a odstráňte vrchnák.

Pozorujte v zimnom počasí výskyt hmly vo svojom okolí.

Zapíšte si svoje objavy do tabuľky a porovnajte si ich s ostatnými.

DÁTUM:				
KDE SA OBJAVILA HMLA:				

LIETAJÚCI PROBLÉM

Ako dostať do pohybu balón? Máme pre vás veselý brainstorming - búрку nápadov, ktorá vám pomôže vyriešiť váš problém. A ten si vytvoríte takto:

BUDETE POTREBOVAŤ:

papierový pohár, nožnice, balón, lepiacu pásku, papiere, lepidlo, špagát, farbičky.

POSTUP: Z papierového pohára odstrihnete rovnomerne dolnú časť, aby ste ho skrátili. Potom urobte v strede spodnej uzavretej časti nožnicami dierku. Cez ňu prevlečte koniec nafúknutého balóna. Teraz nastane čas na váš problém. Skúste dosiahnuť, aby preletel určitú vzdialenosť - napríklad 1 meter. Ako to urobíte, ak na let nestačí len pustiť vytvorený balón s pohárom?

Možnosti a nápady si zapisujte, pri ich vytváraní nehodnoťte, ktorý je správny. Napokon si vyberte tie, ktoré vyskúšate zrealizovať. **Výsledok si nakreslite do prázdneho okienka a svoj letecký vynález nezabudnite pomenovať.**

MOŽNOSŤ 1:	
MOŽNOSŤ 2:	
MOŽNOSŤ 3:	
MOŽNOSŤ 4:	
MOŽNOSŤ 5:	
MOŽNOSŤ 6:	
MOŽNOSŤ 7:	

NÁZOV:

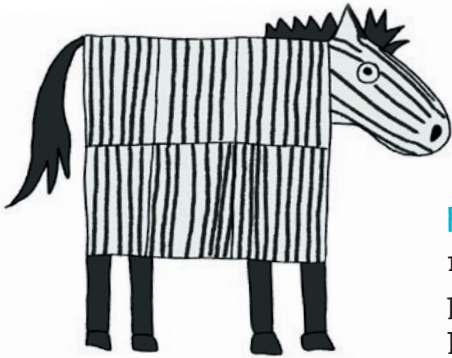
NÁJDI 10 ROZDIELOV

TVORIVÝ FEBRUÁR

Tvorenie dáva priestor nápadom aj šikovným rukám. Vyrábajte, kombinujte materiály a vytvárajte jedinečné výrobky, ktoré vzniknú krok za krokom.

SPOLOČNÁ ZEBRA

Vytvorte niečo spoločné a veľkolepé.

BUDETE POTREBOVAŤ:

biele kancelárske papiere, čiernu fixku, čierny papier a nožnice.

POSTUP: Na 6 kancelárskych papierov nakreslite pruhy odhora smerom nadol. Z jedného papiera vytvorte hlavu, nakreslite na ňu tiež pruhy, ale pridajte aj uši, hrivu, papuľku a oči. Z čierneho papiera vytvorte nohy, hrivu a chvost. Potom celú zebra poskladajte na stenu ako veľký obrázok.

Vymyslite jej spoločne aj pekné meno?

VTÁČIK

Že ste už z roliek toaletného papiera vyrobili všetko? Ale kdeže!

BUDETE POTREBOVAŤ: rolku toaletného papiera, ceruzku, pravítko, nožnice, fixky, lepislo, šnúrkou na zavesenie.

POSTUP: Rolku rozdeľte na tri rovnaké časti. Z prvej vystrihnite telo, z druhej chvost a tretia vám poslúži na krídelká. Jednotlivé časti vyzdobte a potom zložte, ako na fotografii. Zlepte a pridajte šnúrkou na zavesenie. Uvidíte, že neostanete len pri jednom vtáčikovi.

HADÍK NA PALIČKE

Vyrobte si veselého plaza celkom jednoducho z kruhu papiera a využite ho na zaujímavý pokus.

BUDETE POTREBOVAŤ:

farebný alebo kancelársky papier, špajľu, lepiacu gumu, nožnice ceruzku, 3 čajové sviečky.

POSTUP: Na kruhový papier si nakreslite špirálu zvonka smerom dnu. Postupne strihajte – hlava hada bude uprostred a chvost zastrihnite na začiatku. Z lepiacej gummy vytvorte guľku a prilepte ju na rovný podklad. Hlavičku jemne poskladajte tak, aby sa udržala na špajli.

Čo sa stane, keď pod ním zapálite jednu dve alebo tri sviečky?

Koľko ich treba na to, aby sa had roztočil?

Zamyslite sa nad tým a napíšte si svoju hypotézu sem:

Potom sviečky postupne s pomocou dospelého zapáľte a sledujte, čo sa bude diať.

Had sa roztočil po zapálení

1. / 2. / 3. sviečky.

Je to spôsobené stúpajúcim prúdom teplého vzduchu, ktorý otáča hadom.

DOKRESLOVAČKA

Vedeli ste, že v **Prešove** máme svetový unikát? V historickom **Solivare** sa kedysi **soľ** ťažila v hlbokých baniach, no tie nečakane zaliala podzemná voda. Pod zemou tak vznikla veľmi slaná voda, ktorú nazývame **soľanka**. Naši šikovní predkovia sa však nevzdali a vymysleli spôsob, ako soľ z vody opäť získať. V objekte zvanom **Gápel'** sa dodnes nachádza stroj, ktorý pomocou koní čerpal soľanku z hĺbín v kožených mechoch. Tá sa potom varila vo **varni**, až kým z nej nezostala čistá, ligotavá soľ. Je to čarovné miesto, kde predkovia premenili solný roztok na poklad, ktorý si kedysi ľudia cenili viac ako zlato.

Založte si **Klub Stromu života** a systematicky rozvíjajte potenciál vašich detí. V rámci ročného **členského** máte k dispozícii:

- **online databázu** námetov na aktivity a pracovné listy na stiahnutie
- **elektronický archív** časopisu Stromáček, každé číslo si tak viete stiahnuť ako pdf
- možnosť zapájať sa do **súťaží** a uchádzať sa o stromácke **granty**
- **osobnostný test**, pomocou ktorého odhalíte talent dieťaťa

Zapojte sa pravidelne do **Enviropátračky** a vyhrajte pekné ceny. Viac informácií o súťažných úlohách nájdete na **www.stromzivota.sk**.

Naše školské **Eko-zošity** formátu A5 alebo A4, čisté alebo linažkové, sú šetrné k prírode a zdobené originálnymi, autorskými stromáčekovskými ilustráciami.

Každé číslo Stromáčka je spojené aj so súťažou **Fotovýzva!** Pošlite nám vaše fotky – ako skúmate, tvoríte či objavujete so Stromáčikom. Nezáleží, či ste predplatiteľ, člen klubu alebo len zvedavý čitateľ. **Najinšpiratívnejšie zábery a príbehy odmeníme peknými cenami.**

Zapojte sa do vzdelávacieho programu **INNO-Kids**. Vyberte si jeden prvok zo svojho okolia a vytvorte jeho vylepšený model – taký, ktorý využíva zelené technológie, šetrí zdroje alebo prispieva k napĺňaniu cieľov udržateľnosti.

Podporujeme zavádzanie outdoorovej edukácie na školách. V tejto súvislosti pripravujeme námety na aktivity a poskytujeme inovačné vzdelávanie pre učiteľov. Stromáčekovia žiaria vonku!

NOVINKA: S našou **Písankou** si potrénujete písanie písaným i tlačeným písmom a zoznámite sa aj s číslami.

Pre deti do 5 rokov máme v ponuke tematické vydania **Stromáčka** pre **najmenších** s jednoduchými úlohami a tipmi na hravé aktivity.

Záleží nám na životnom prostredí.

Preto je Stromáček vytlačený na 100% recyklovanom papieri, ktorého výroba je CO₂ neutrálna, nepoužívajú sa pri nej optické zjasňovače a bielenie chlóróm. Papier sa hrdí nasledovnými environmentálnymi značkami:

